

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. VI. De vnitate Logicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

modis Logica iuuet reliquas scientias. Pro cuius intelligentia distinguenda est duplex Logica, ut etiam diximus Sectione precedenti, alia *actualis*, alia *habitualis*.

PRIMA CONCLUSIO. Logica habitualis non est causa effectiua actuum aliarum scientiarum. Patet, quia habitus solum potest concurrere effectiue ad actus similes iis a quibus productus est, ut saepe dixi: sed habitus Logici non producuntur ex actibus aliarum scientiarum, ut per se constat, ergo non possunt ad illos concurrere efficienter. Confirmatur, quia (ut dixi Sectione precedenti Conclusionem 4.) habitus Logicus solum requiritur ad alias scientias mediante ratione actus producti ab ipso habitu: neque enim habitus Logicus dirigit per se alias scientias, id enim praestat actus ipse; ergo habitus Logicus non debet concurrere per se immediate ad illas.

36 SECUNDA CONCLUSIO. Nec actus Logici concurrunt efficienter, sed solum directiue ad aliarum scientiarum actus. Patet, quia ad dubitandum, utrum concurrat efficienter an directiue, solum mouemur (ut dixi initio Sectionis) ex eo quod Logica sit necessaria, ut aliae scientiae commodius acquirantur. At sine influxu efficienti recte intelligitur quia ratione Logica iuuet alias scientias, ergo non habemus fundamentum ad ponendum cum influxum, imo nec ad dubitandum utrum debeat poni. Quod autem sine influxu efficienti possit Logica non solum alias scientias iuare, sed & necessaria esse ad illas, inde patet; quia non solum ea quae concurrunt efficienter ad aliquem effectum, sed etiam quae concurrunt solum directiue, possunt ad illum requiri, ut requiritur discipulus Magistrum, etiam si Magister non efficiat in ipso discipulo actus intellectus, sed solum eos dirigit. Item cognitio obiecti requiritur ad illud amandandum, & tamen cognitio non efficit amorem, sed solum concurrunt manifestando obiectum: item artes mechanicae solum concurrunt dirigendo potentiam; neque enim actus intellectus, qui est in capite, efficit cum manu calceos, aut superponit lapides, sed solum dirigit potentiam operatricem; ergo necessitas Logicae, & a fortiori sola utilitas ad alias scientias sufficienter saluatur cum sola directione sine influxu efficienti. Confirmatur, quia reliquae scientiae solum egent Logica, ut sciant quomodo sit efficienda definitio: hoc autem sufficienter praestatur a Logica sola directione, qua doceat modum quo facienda est definitio, etiam si ipsam non efficiat; ergo non est necessarius concursus effectiuius Logicae in alias scientias, ergo nec ponendus.

Obiicies Primò: Actus aliarum scientiarum sunt sub sphaera actiuitatis Logicae; ergo possunt ab illa effici. Respondeo, esse sub sphaera obiectiua, id est, esse obiecta Logicae: ex quo non colligitur posse ab illa effici; neque enim omnis actus potest efficere suum obiectum. Numquid nostra cognitio de Deo potest efficere Deum,

quem habet pro obiecto? Per hoc tamen non facimus Logicam speculatiuam: nam, licet non concurrat efficienter, concurret tamen absolute directiue.

Obiicies Secundo: Artificium Logicum est quid distinctum ab actibus, ergo saltem illud poterit a Logica effici: neque enim est alia scientia, a qua fiat. Iam ostendi Disputat. 11. Sect. 3. artificium Logicum vel non distingui ab ipsis actibus, vel solum supra illos addere durationem: ad causam autem, quae producit substantiam rei, spectat eam cum hac vel illa duratione producere, licet egeat directione ut fiat, quo ordine & quo tempore eos debeat producere; sicut discipulus Architecti v. g. licet egeat doctrina Magistri, ipse tamen ponit lapides & ligna cum hoc vel illo ordine, in quo consistit artificium domus, & ad hoc non addit illi Magister vires Physicas; ergo licet Logica necessaria sit ut doceat alias scientias quo ordine debeant producere suos actus, id tamen executioni mandare, ad ipsas scientias pertinebit; ergo Logica non efficienter, sed solum directiue concurrat ad alias scientias, & propter hunc directiuum concursum, non propter effectiuum dicitur *scientia practica*, sicut & omnes aliae artes, quae non habent influxum physicum, sed directiuum in opera quae faciunt.

SECTIO VI.

De vnitae Logicae.

DE vnitae Logicae nihil peculiare occurrit 38 dicendum, praeter dicta Disputat. 1. Sect. & Subsect. 3. de vnitae scientiae in communi: dixi ibi enim, ex multitudine & diuersitate obiectorum scientiae ostendi, quaecumque scientiam esse compositam ex pluribus & diuersis specie habitibus, non quidem inter se vnitae, sed dicentibus ordinem ad idem obiectum attributionis: quae omnia dicta puta de Logica, quae habet plures & diuersos habitus, quia & plura & diuersa obiecta cognoscit, v. g. definitionem, diuisionem, argumentationem, &c. qui omnes vniuntur vnitae ordinis ad idem obiectum attributionis, scilicet demonstrationem, ut dixi Disputat. 11. Sect. 5.

Ex his tribus Disputationibus constat, Logicam esse scientiam compositam ex pluribus habitibus, & dicentem ordinem ad directionem aliarum scientiarum, ut facilius & sine periculo errandi in suis actibus procedant: pro quibus non simpliciter, sed ad melius esse requiritur, & ad quos solum directiue concurrat. Hinc hanc breuem inferes Logicae definitionem: *Est scientia practica, ostendens modum intellectualem definiendi, diuidendi, & argumentandi.* quae definitio ex hac usque dictis explicata satis ac probata manet. Iam ad ipsa Logicae obiecta disquirenda faciamus gradum. 39